

felől érkező gátló impulzusok (62%) és az agy különböző részeiből érkező serkentő rostok (38%) által hordozott információ feldolgozása után a kisagy magidegsejtek rostjai közvetítik az extracerebelláris régiók felé a kisagy „hozzájárulását” a folyamatokhoz. Ami igen lényeges: jóval több afferens lép be a kisagyba, mint ahány (ugyancsak excitatorikus!) efferens hagyja el (40:1). Ez is aláhúzza a kisagykéreg fontosságát az információk feldolgozásában!

Szentágothai Jánosnak és munkatársainak a kisaggyal kapcsolatos legfontosabb kutatási eredményei összegezve a következők:

- A kisagy két fő afferense közül a kúszórost eredési helyének kimutatása (oliva inferior), a Szentágothai által kidolgozott degenerációs módszer segítségével.
- A gátló kosársejtek szerepe az első kisagy modell megalkotásában. A Szentágothai-modell ma is érvényes.

IRODALOM

- Eccles, John C. – Ito, M. – Szentágothai J. (1967): *The Cerebellum as a Neuronal Machine*. Springer, Berlin
- Görcs Tamás J. – Penke B. – Böti Zs. et al. (1993): Immunohistochemical Visualization of a Metabotropic Glutamate Receptor. *NeuroReport*. 4, 283–286.
- Hámori József (2012): Az idegrendszer funkcionális szerveződése és plaszticitása. *Studia Physiologica*. 17, 1–44.
- Hámori József – Szentágothai János (1964): The “Crossing Over” Synapse: an Electron Microscopic Study of the Molecular Layer in the Cerebellar Cortex. *Acta Biologica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 15, 95–117.
- Hámori József – Szentágothai János (1965): The Purkinje Cell Baskets: Ultrastructure of an Inhibitory Synapse. *Acta Biologica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 15, 465–479.
- Hámori József – Szentágothai János (1966): Participation of Golgi Neuron Processes in the Cerebellar Glomeruli: An Electron Microscope Study. *Experimental Brain Research*. 2, 35–48.
- Palkovits Miklós – Mezey É. – Hámori J. – Szentágo-

- „Átkeresztezéses” szinapszisrendszer mint a kisagykérgi működés modelljének alap-eleme. A Szentágothaitól származó angol elnevezés („crossing-over” szinapszis) ma is használatos a kérgi működések leírásánál.
- Gátló és excitatorikus elemek kapcsolódásának szerepe (glomerulus) a moharostok által szállított információk feldolgozásában.

Ito Maszao japán neurofiziológus vizsgálatai szerint a kisagy tanulása „székhelye” a kéreg molekuláris rétege. Immuncitológiai módszerekkel (glutamát-receptorok lokalizálása) munkacsoportunk bizonyította a dendritikus tüskék részvételét a kisagy tanuláiban.

Kulcsszavak: *kisagy, kisagykérgi idegsejtek, kisagy glomerulus, moharostok, kúszórostok, keresztezéses szinapszisrendszer, kisagykérgi modell*

thai J. (1977): Quantitative Histological Analysis of the Cerebellar Nuclei in the Cat. I. Numerical Data on Cells and on Synapses. *Experimental Brain Research*. 28, 189–209.

Szentágothai János (1965): The Use of Degeneration Methods in the Investigation of Short Neuronal Connexions. *Progress in Brain Research*. 14, 1–32. • [http://dx.doi.org/10.1016/S0079-6123\(08\)63737-1](http://dx.doi.org/10.1016/S0079-6123(08)63737-1),

Szentágothai János (1968): Structuro-Functional Considerations of the Cerebellar Neuron Network. *Proceedings of the Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE)*. 56, 960–968.

Szentágothai János – Rajkovich Károly (1959): Über den Ursprung der Kletterfasern des Kleinhirns. *Zeitschrift für Anatomie und Entwicklung Geschichte*. 121, 130–141.

Takács József – Gombos G. – Görcs T. et al. (1997): The Distribution of mGluR_{1a} Receptor in the Purkinje Dendritic Spines is Independent of the Presence of the Presynaptic Parallel Fibers. *Journal of Neuroscience Research*. 50, 433–442. • DOI: 10.1002/(SICI)1097-4547(19971101)50:3<433::AID-JNR9>3.0.CO;2-J

Tanulmány

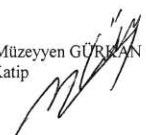

MÉLTÓ EMLÉKEZÉS RODOSTÓBAN MIKES KELEMENRE

F. Tóth Tibor

ny. akadémiai szakmai főtanácsadó,
a Magyar–Török Baráti Társaság volt alelnöke

A Rákóczi-emigráció törökországi krónikása halálának 250. évfordulója alkalmából jelentős kulturális események helyszíne volt Rodostó, mai nevén *Tekirdağ*. Az elmúlt évben Tüskés Gábor irodalomtörténész, az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete XVIII. századi irodalom osztályának vezetője kezdeményezésére – a török Kulturális és Idegenforgalmi Minisztérium és a rodostói önkormányzat támogatásával – a 47. Cseresznye Fesztivál keretében megtartott 9. Magyar nap rendezvénysorozata keretében rangos magyar tudósok részvételével tudományos konferenciát tartottunk török nyelven, a Rákóczi Múzeumban. A szervezési feladatokat a Rodostói Magyar Baráti Társaság és magyar testvérszervezete, a budapesti Magyar–Török Baráti Társaság végezte el. A konferencián előbb Tüskés Gábor méltatta a neves Mikes-kutató, Hopp Lajos irodalomtörténész tudományos munkásságát, majd Vásáry István turkológus, egyetemi tanár a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári béke háromszáz éves évfordulójára emlékezett. Felolvasták Tasnádi Edit turkológus-műfordító *Hely és idő Mikes Kelemen Törökországi leveleiben* című, erre az

alkalomra írt monográfiáját. Majd Tüskés Gábor *Rodostó 1720 körül Mikes Kelemen Törökországi leveleiben* című írását ismerhették meg a résztvevők. Tüskés Gábor új kutatási eredményeket is tartalmazó, gondolatébresztő írásában több olyan kérdést is felvetett, amelyek Mikes Kelemen rodostói levelei alapján a jövőben még vizsgálatra várnak. Könyvbemutató helyszíne is volt a Rákóczi Múzeum, a török szervezők felkérésére bemutattam – a Rodostói Magyar Baráti Társaság és a budapesti Magyar–Török Baráti Társaság gondozásában, szerkesztésében megjelent – a *Török menedékjogot kapott magyar emigránsok rövid életrajzi összefoglalója* című két-nyelvű – Mikes életrajzát is tartalmazó – lexikont, tudós szakemberek: Hermann Róbert, Joó András, Mészáros Kálmán és Seres István tollából. A rendezvénysorozat csúcspontja volt a kezdeményezésemre létesített Mikes Kelemen utca felavatása a Rákóczi Múzeum mögött. (A rodostói önkormányzat erről szóló határozata és a szöveg fordítása látható az 1. képen. A 2. kép mutatja a veretes utcatáblát.) Emléktáblát helyeztünk el azon a kopjafán, amely Mikes egykori házának

T. C. TEKİRDAĞ BELEDİYESİ MECLİS KARARI		
Karar Tarihi: 02/02/2011	Karar Numarası: 59	Gündem Yılı: 2011 Gündem No/Sıra: 2/1
Birleşim :		Oturum :
Evracın Geldiği Yer: İMAR VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ		Evrak Tarihi / No: 27/12/2010 6746
Konusu: SOKAK İSMİ		
Belediye Meclisini Teşkil Edenlerin Adı Soyadı	Op. Dr. Adem DALGIÇ, Hüseyin UYSAL, Mehmet Sabri YUCE, Mehmet ÖZEN, İlhan İMRAK, Eyüp YİĞİTER, Ali KILIÇ, Yıldırım Orhan ÇEBİ, Erdiñ TOKATLI, Hasan ÖNBEY, Mustafa TURHAN, Vedat KAÇAR, Levent GÜNDOĞDU, Sami DURHAN, Müzeyyen GÜRKAN, Ercan KISA, Ali YILMAZ, Önder AYDIN, Çağdem KONCAĞUL, Nevzat BAHAR, Mürsel ÖZCAN, Ferhat VARLIK, Bayram BAŞELMA, Gündüz Alpay ÖZAR, Nazım YARAPSANLI	
Toplantıya Katılmayan Üyelerin Adı Soyadı	Meral ÖZDEMİR, Neşat ERDOĞAN, Oral ÇELİKKOL Gaye PEKALÇIN, Mesut DEMİR, Nilüfer DURMAZ, Turhan ŞENKAL,	
K A R A R		
23/12/2010 Tarih ve 30940-8580 sayılı dilekçe ile Dr. Tibor F. Toht; 2011 yılında bundan 250 yıl önce ilimizde ölen Mikes KELEMEN'i anmaya hazırladıklarını, Macar bağımsızlık savaşının seçkin birisi olduğunu, Mikes KELEMEN'in 2 Ekim 1761'deki ölümüne kadar yaşadığı sokağın adının Mikes KELEMEN sokak olarak değiştirilmesi, veya Rakoczi Müzesi yakınlarında bulunan herhangi bir sokağa Macarlar için o kadar değerli bu tarihsel simanın isminin verilmesini talep etmektedir.		
Konunun Belediye Meclisinde görüşülerek karar alınması talep edilmektedir.		
Talep; Belediye Meclisinin 02 Şubat 2011 tarihli toplantısında görüşülmüş olup, yapılan oylamada Ertuğrul Mahallesi'nde "Tanrıverdi Sokak" isminin "Mikes KELEMEN Sokak" olarak değiştirilmesine oybirliği ile karar verildi.		
 Op. Dr. Adem DALGIÇ Belediye ve Meclis Başkanı	 Müzeyyen GÜRKAN Katip	 Vedat KAÇAR Katip
T. C. Tekirdağ Önkormányzat közgyűlés		
Határozat kelte: 02/02/2011		
Határozat száma: 59		
Határozat		
A 23/12/1010 keltetésű és 30940-8580 számon iktatott nagyrabecsült kérelmével Dr. F. Tóth Tibor azzal a kéréssel fordult hozzánk, hogy a 250 évvel ezelőtt kerületünkben elhunyt Mikes Kelemen emlékére készülve annak az utcának a nevét, ahol a magyar függetlenségi szabadságharc kiemelkedő személye, Mikes Kelemen 1761-ben bekövetkezett haláláig lakott, Mikes Kelemen névre kellene változtatni, vagy a Rákóczi Múzeum közelében lévő bármely utcát a magyarok által oly nagyra becsült személyről nevezzék el.		
A témának a Belediye (önkormányzat) közgyűlésén történő megvitatása javasolt.		
A javaslatot a 2011. február 2-i közgyűlés megvitatta és az ott megtartott szavazás eredményeképp az Ertuğrul kerületben lévő Tanrıverdi utcának a nevét Mikes Kelemen utca névre való megváltoztatását egyhangúlag elfogadta.		

helyét jelzi. Természetesen megkoszorúztuk a tengerparton lévő parkban a Mikes-szoborcsoportot és a Rákóczi-szobrot is (3. és 4. kép). Az évforduló alkalmából a török posta díszborítékot bocsátott ki Mikes-emlékbélyeggel, első napi bélyegzéssel.

Az idei, 48. Cseresznye Fesztivál keretében megrendezett 10. Magyar nap rendezvényesorozat sem volt kevésbé érdekes. Bemutattuk a budapesti Magyar-Török Baráti Társaság és a Rodostói Magyar Baráti Társaság gondo-

zásában, szerkesztésében megjelent *Mikes Kelemen – Rodostó magyar krónikása* című török és magyar nyelvű könyvet. A kötet az Alexander von Humboldt Alapítvány, Edoğan Erken, Magyarország rodostói és Horváth László, Törökország szigetvári tiszteletbeli konzulja támogatásával jelent meg.

A kötet egyrészt az elmúlt évi tudományos konferencián elhangzott előadások szerkesztett változatát tartalmazza. Másrészt a kétnyelvű kötet kiegészült Hóvári János történész-turkológus, jelenlegi ankarai rendkívüli és meghatalmazott nagykövet *Nyugati magyar gondolatok Rodostóban: Mikes Kelemen (1690–1761) életútja és a korabeli magyar történelem szakutcai*, valamint Tüskés Anna művészettörténész, az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete, Illyés Gyula Archivuma tudományos kutatójának *Mikes Kelemen képzőművészeti ábrázolásai* című tanulmányával.

A gazdagon illusztrált, könyvészetileg is tetszetős kötetet a szerzők Hopp Lajos iroda-

lomtörténész, Mikes-kutató emlékének ajánlották. Rendkívül megtisztelő volt számomra, hogy török barátaink a könyv rodostói bemutatására engem kértek fel. (Az ankarai Magyar Nagykövetség előzetes tervei szerint a kötetet – a Magyar–Török Baráti Társaság gondozásában eddig megjelent török és magyar nyelvű könyvekkel együtt – az őszi isztambuli könyvvásáron is bemutatjuk.) A Mikes-kötet és annak rodostói ősbemutatója újabb fontos mérföldkő a török és a magyar emberek baráti és kulturális kapcsolatának ápolásában. Azt is bizonyítja, hogy rodostói barátaink, immár több évszázad óta, emberöltőn keresztül szeretettel és őszinte tisztelettel ápolják a szabadságukért harcolt, vesztett ügyük után bujdosni kényszerült magyarok emlékét. Hazája iránt érzett örök hűsége és szeretete miatt a zágoni Mikes Kelemen méltó példaképe lehet minden mai török és magyar fiatalnak.

Bemutatták még – a rodostói önkormányzat támogatásával megjelent – Şerif Baysalan *Rakoczi'nin Şifalı Çamuru (Rákóczi gyógyiszapja)* című kötetét is, amelyben a szerző a város határában található iszapfürdő történetét dolgozta fel. Itt remélt gyógyulást köszvényére 1700-ban a török menedékjogot kapott Thököly Imre, Felső-Magyarország és Erdély fejedelme, majd később az emigráció éveiben itt kúrálta magát mostohafia, II. Rákóczi Ferenc és a vele bujdosó magyarok.

Végül a helyi társaság felkérésére Tasnádi Edit turkológus-műfordító tartott előadást *Rodostó szerepe a magyar–török kulturális és történelmi kapcsolatokban* címmel.

A Magyar nap díszvendégeit igazi hungarikumokkal köszöntöttük, részükre a nemzetközileg elismert villányi borászok, Bock József, Gere Attila, Gere Tamás és Gere Zsolt, valamint Tiffán Ede pincésze a Mikes-kötet címkéjével palackoztak kitűnő vörösborokat.

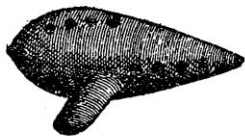

A jubileumi Magyar nap kiemelkedően fontos eseménye volt a Mikes Kelemen Park és Emlékhely felavatása (5. és 6. kép). A parkot az önkormányzat ajánlotta fel e nemes célra.

A jelképes síremléken elhelyezett, bronzból készült Mikes Kelemen-reliefet Györfi Sándor Munkácsi-díjas szobrászművész készítette és ajánlotta fel adományként. Az emlékhely felavatásának alkalmából a városba látogató Kiss Gábor isztambuli főkonzul, és a helyi méltóságok mondtak ünnepi beszédet, és koszorúzták meg az emlékhelyet. A rendezvényeken jelen volt Erdoğan Erken, Magyarország rodostói tiszteletbeli konzulja is.

A város polgármestere, Op. Dr. Adem Dalgiç a Rákóczi Múzeumban adta át Kiss Gábor főkonzulnak a város önkormányzatának határozata alapján kiadott díszes adománylevelet, amely szerint a magyar irodalom kiemelkedő egyéniségét, Mikes Kelemen a város díszpolgárává választották. A jubileumi Magyar nap alkalmából a török posta ismét díszborítékot bocsátott ki emlékbélyeggel, első napi bélyegzéssel.

Kulcsszavak: *Mikes Kelemen, Rákóczi-emigráció, Rodostó, török és magyar nyelvű életrajzi lexikon, Cseresznye Fesztivál, Magyar nap Tekirdağban, Mikes Kelemen Park és Emlékhely Tekirdağban, rodostói Mikes Kelemen utca, Györfi Sándor: Mikes-relief, Mikes-emlékbélyeg*

A HADTUDOMÁNYRÓL MAGYAR SZEMMEL

Szendy István

a hadtudományok kandidátusa, ezredes, tanszékvezető egyetemi tanár,
Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar
Hadászati és Hadelméleti Tanszék
szendy.istvan@uni-nke.hu

Helyzetértékelés

A magyar hadtudomány mai helyzetét és fejlődésének tendenciáit alapvetően azok az átalakulások határozzák meg, amelyek az elmúlt két évtizedben, a világban, térségünkben, illetve hazánk külső és belső körülményeiben végbementek. Ezek a társadalom egészére ható és annak valamennyi szegmensében érvényesülő folyamatok a tudományág területén olyan átalakulásokat, módosulásokat és végső soron új kihívásokat eredményeztek, amelyek a magyar hadtudományi közélet szereplőinél a „küldetés” rangjára emelték a diszciplína elmélete és gyakorlata megújításának szükségességét.

A folyamat, amelynek mozgatórugója e törekvés, immár közel húsz éve tart. Különféle tudományos műhelyek, tudós társaságok és testületek tagjai szimpóziumokon, konferenciákon, illetve tudományos publikációkban igyekeztek és igyekeznek ma is a hadtudomány helyét, szerepét, tárgyát, fogalomrendszerét, illetve struktúráját a valós vagy valósnak vélt társadalmi (felhasználói, alkalmazói) igényekkel harmonizációban megfogalmazni vagy újrafogalmazni. Az utóbbi néhány évben e vonatkozásban figyelemre méltó pub-

likációkat jelentettek meg: dr. Ács Tibor ny. ezredes, dr. habil. Deák János ny. vezérezredes, dr. Gócze István ny. alezredes, prof. dr. Nagy László ny. ezredes, prof. dr. Szabó Miklós ny. altábornagy akadémikus.

Azt, hogy a magyar hadtudomány e megújítási periódusának mely szakaszában tart, nehéz lenne ma megmondani, hiszen jól érzékelhetően, a tudományág tekintetében, annak minden területe – az egyébként normálisnak tekinthető önfejlődést biztosító ütemtől eltérő, nem egy esetben szélsőséges kilengéseket is produkáló – mozgásban van.

Hazánkban, a hadtudományban, a rendszerváltozást követően viszonylag gyorsan megkezdődött a korábbi ismeretrendszer, terminológia és struktúra átalakítása, mely folyamatot a tudomány önfejlődése törvényének gyakorlatban történő érvényesülésén túl, döntően a nyugati katonai kultúra elméletének és gyakorlatának szükségszerűen teljes körű megismerési, valamint alkalmazásra vonatkozó igénye indította.

A hadtudomány – jellegeből és feladataiból adódóan – mindig szoros kapcsolatban állt más tudományterületekkel, illetve tudományágakkal. E tudományági jellemző az utóbbi tizenöt évben – tartalmát tekintve – a